

MINISTERUL
EDUCAȚIEI, CULTURII
ȘI CERCETĂRII

Anexă la Ordinul MECC
nr. 839 din 18 august 2020

REPERE METODOLOGICE
PRIVIND ORGANIZAREA PROCESULUI EDUCAȚIONAL
LA DISCIPLINELE ȘCOLARE
EDUCAȚIE PENTRU SOCIETATE/ EDUCAȚIE CIVICĂ
ÎN ANUL DE STUDII 2020-2021

Chișinău, 2020

ORGANIZAREA PROCESULUI EDUCAȚIONAL
LA DISCIPLINA ȘCOLARĂ
EDUCAȚIE PENTRU SOCIETATE și EDUCAȚIE CIVICĂ
ÎN ANUL DE STUDII 2020-2021

Preliminarii

Educație pentru societate și Educație civică sunt discipline care contribuie plener la formarea competențelor elevilor pentru cultură democratică și la realizarea finalităților educaționale în ciclul gimnazial și liceal.

Reperete metodologice au statut de document reglator la disciplină și în anul curent de studii sunt concepute ca un ciclu de învățare, compus din mai multe etape interdependente, și care începe cu reflecția asupra problemelor. Drept punct de pornire pentru parcurgerea acestui ciclu ne poate servi feedbackul primit de la elevi/ eleve și de la cadrele didactice, în timpul atelierelor online de reflecție privind rezultatele înregistrate la Educație pentru societate, în anul de studii 2019-2020, și care se referă la următoarele aspecte-cheie:

- demersul educațional este un proces dinamic, interactiv, interesant, care încurajează exprimarea liberă a opiniei și relaționarea pozitivă atât între elevii/eleve cât și cu cadrul didactic. În același timp, elevilor/elevelor le-a fost dificil să menționeze principalele achiziții în urma acestui proces;
- cadrele didactice consideră că facilitarea reflecției la toate etapele lecției trebuie îmbunătățită și conectată cu realitățile elevilor/ elevelor, ceea ce poate crește conștientizarea și, respectiv, asumarea, de către elevi/ eleve a propriei dezvoltări. În unele situații, în special în dezbaterile subiectelor controversate, elevii/elevele nu s-au simțit respectați, acceptați și în siguranță;
- procesul transparent de evaluare, cu accent pe autoevaluarea și evaluarea reciprocă, în baza descriptorilor de competență, se bucură de susținerea elevilor și cadrelor didactice. Concomitent, notarea comentariilor în registrul asociat, pentru fiecare elev, necesită mult timp din partea cadrului didactic, resursă care poate fi valorificată altfel, în special pentru observarea comportamentelor individuale și de grup și ajustarea imediată a demersului educațional;
- elevii/elevele consideră că procesul de formare al competențelor specifice disciplinei ar fi mai util, dacă orele ar purta un caracter cât mai practic, în special pe parcursul învățării la distanță, s-ar desfășura în afara spațiului clasei/școlii, inclusiv în natură, ar interacționa cu elevi/eleve din alte clase/școli, inclusiv în mediul online, și ar implica invitați din diferite organizații/ instituții, în special din centrele de tineret.

Reperete metodologice creează un cadru conceptual și didactic, care încurajează profesorii să reflecteze, în baza propriei experiențe și a constatărilor formulate mai sus, utilizând următoarele și alte întrebări:

- Ce îi poate ajuta pe elevi/eleve să conștientizeze, într-un mod autentic, achizițiile dezvoltate în procesul educațional la disciplină?
- Care sunt factorii ce pot contribui la dezbaterile subiectelor controversate, fără a impune punctul de vedere personal și/ sau „judeca” alte opinii, demonstrând respect pentru valorile, convingerile și experiența de viață a fiecăruia?
- Cum diversificarea și combinarea formelor, resurselor și a spațiului de învățare, inclusiv în învățământul la distanță, contribuie la eficientizarea învățării?

- În ce mod parteneriatele educaționale intrașcolare și interșcolare/comunitare contribuie la proiectarea și ghidarea unui proces educațional practic și bazat pe contextul real de viață al elevului/ elevei?
- Care sunt cele mai relevante abordări și instrumente ce îi pot ajuta pe elevi/ eleve să conștientizeze, într-un mod asumat și autonom, că ceea ce învață este valoros pentru ei?

I. Aspecte manageriale de implementare a curricula

În conformitate cu ordinul MECC nr. 591/2020 referitor la implementarea Curricula disciplinare școlare în anul de studii 2020-2021 în învățământul general:

- procesul educațional la disciplina *Educație pentru societate* este proiectat pentru clasele V-VII și X-XII, în baza curriculumului la disciplină (ordinul MECC nr. 1124/2018).
- procesul educațional la disciplina *Educație civică* este proiectat pentru clasele VIII-IX, conform Planului cadru pentru anul de studii 2020-2021, în baza documentele de curricula enumerate în *Reperete metodologice de organizare a procesului educațional la Educație civică, în anul de studii 2019-2020*.

https://mecc.gov.md/sites/default/files/17_educ_pt_societate_educ_civica_2019-2020_ro.pdf

Responsabilul/a de organizarea procesului educațional la *Educație pentru societate/Educație civică* din cadrul **Organului local de specialitate în domeniul învățământului (OLSDÎ)**:

- monitorizează cadrul de implementare a curricula în instituțiile de învățământ din subordine;
- încurajează instituțiile de învățământ/cadrele didactice să-și stabilească propriile teme de cercetare, în baza reflecțiilor realizate;
- acordă asistență administrației instituției de învățământ cu referire la specificul procesului educațional la disciplină;
- oferă asistență metodică în funcție de contextul tematic stabilit de profesori/ instituții;
- facilitează stabilirea parteneriatelor cu instituțiile/organizațiile care pot contribui la realizarea temei de cercetare;
- asigură procesul de formare continuă a cadrelor didactice la disciplină, inclusiv a celor care pentru prima oară predau disciplina;
- organizează și monitorizează etapa locală și raională/municipală ale Concursului republican Turnamentul în domeniul drepturilor omului, în conformitate cu Regulamentul de desfășurare a concursului (ordinul MECC nr. 224/ 23.02.2019). În acest context, OLSDÎ asigură desfășurarea:
 - ✓ etapei locale (septembrie 2020 – ianuarie 2021);
 - ✓ etapei raionale/ municipale (februarie – martie 2021);
 - ✓ etapei republicane, delegând participanții la concurs (aprilie – mai 2021).

În scopul implementării eficiente a prevederilor curriculare, **administrația instituției de învățământ**:

- repartizează, în mod obligatoriu, orele de *Educație pentru societate și Educație civică* cadrelor didactice care au participat la stagiile de formare la disciplină, desfășurate în perioada august 2018 – august 2020.
- acordă norma didactică la disciplină cadrului didactic care are formare inițială la *Educație civică*, precum și la disciplinele din aria curriculară „Educație socioumanistică“, și care este deschis pentru învățare continuă în spiritul valorilor democratice, respectului pentru demnitatea umană, drepturile omului și diversitatea culturală;

- asigură participarea cadrelor didactice la disciplină la stagiile de formare privind implementarea curriculumului la disciplină;
- respectă abordarea didactică a profesorului, inclusiv decizia, ca urmare a discuției cu elevii/elevetele, cu referire la tipul și formele de utilizare a resurselor didactice la disciplină, în special repartizarea/ utilizarea manualului;
- respectă formatul și specificul sarcinilor pentru acasă oferite elevilor, inclusiv înregistrarea acestora în catalogul școlar, dacă au fost proiectate;
- asigură condițiile și resursele necesare pentru realizarea demersului didactic, inclusiv desfășurarea orelor în spațiile extraclasă, în special în condițiile de pandemie;
- încurajează desfășurarea etapei locale a Turnamentul în domeniul Drepturilor Copilului/Omului și susține participarea grupului de elevi/eleve la celelalte etape;
- proiectează activități de analiză, în cadrul Comisiei metodice, a abordărilor/instrumentelor curriculare la disciplină, reieșind din particularitățile contextului educațional;
- susține informarea elevilor/elevetelelor, reprezentanților legali, partenerilor educaționali despre modalitatea de evaluare și înregistrare a rezultatelor învățării în catalogul școlar, inclusiv publicarea descriptorilor de competență pe site ul instituției etc.;
- monitorizează respectarea documentelor de implementare a curricula și completarea sistematică de către cadrele didactice a progresului elevilor/ elevetelelor în catalogul școlar.

II. Proiectarea, realizarea și evaluarea la disciplină

a. Proiectarea demersului didactic

Pentru anul de studii 2020-2021 se propune comunității pedagogice să reflecteze asupra *aspectelor metodologice privind combinarea demersului educațional la clasă cu cel la distanță*. Reieșind din particularitatea procesului de formare a competențelor specifice (continuă/ pe tot parcursul treptei de școlaritate), la disciplina *Educație pentru societate/Educație civică* nu este necesară adaptarea proiectării de lungă durată și elaborarea programului individual la disciplină per clasă ce include activități de consolidare/aprofundare/recuperare.

La disciplina *Educație pentru societate*, proiectarea de lungă durată:

- pentru clasele V, VI, X, XI, se realizează la început de an școlar/semestru, pentru tot anul de studiu/semestru;
- pentru clasele a VII-a și a XII-a, se realizează progresiv, la începutul fiecărei unități de învățare.

La proiectarea didactică a procesului educațional la disciplina *Educație pentru societate*, cadrul didactic respectă documentele de curricula și recomandările din Ghidul profesorului pentru clasele V-VII și X-XII, și are responsabilitatea de a decide asupra consecutivității/structurării unităților de învățare în funcție de mai mulți factori, printre care: experiența profesională, interesele și nevoile individuale și de grup ale elevilor, specificul grupului școlar și al comunității educaționale și/sau locale etc. Astfel, în anul curent de studii, la clasele a VII-a și a XII-a, se recomandă proiectarea și realizarea procesul de învățare în următoarea ordine:

Nr. de ordine	Clasa a VII-a	Clasa a XII-a
	Unitatea de învățare	
1.	Responsabilitatea	Învățarea bazată pe proiect: Tinerii în acțiune soluții la problemele comunității
2.	Legea pentru toți	Majoritate și minoritate într-o democrație

3.	Învățarea bazată pe proiect: soluții la problemele școlii	Consimțământ prin disensiune
4.	Școala-comunitate democratică	Participarea la democrație prin media

Formarea cadrelor didactice, în anul de studii 2020-2021, va avea loc gradual, până la începerea fiecărei unități de învățare, după cum urmează:

- pentru clasele a VII-a și a XII-a în conformitate cu proiectarea unităților de învățare de mai sus;
 - pentru clasele a V-VI și a X-XI, doar pentru profesorii care prima oară predau disciplina;
- Proiectarea procesului educațional la *Educația civică* în clasele VIII-IX se realizează la începutul anului de studii și respectă reeșalonarea unităților de conținut după cum urmează:

Clasa	Unități de conținut	Nr. de ore
VIII	Omul - ființă socială	8
	Societatea democratică	18
	Viața – valoare personală și socială	8
IX	Omul - ființă socială	7
	Societatea democratică	18
	Viața – valoare personală și socială	9

b. Realizarea demersului didactic

În proiectarea și realizarea lecțiilor se pornește de la unitățile de competență vizate prin unitatea de învățare respectivă. Conținuturile specifice, enumerate în curriculum, la fiecare unitate de învățare sunt *recomandate*. Ele trebuie analizate și văzute în ansamblu, servind ca bază pentru dezvoltarea unităților de competență și a competențelor specifice. O lecție poate să atingă mai multe elemente enumerate într-o unitate de conținut sau un element se poate regăsi în mai multe lecții. Aceste elemente de conținut sunt niște sugestii. Centrarea trebuie să se facă pe competențe și unitățile de învățare.

Cadrul didactic, dacă este cazul, adaptează demersul educațional la disciplină în conformitate cu actele reglatorii ale MECC privind organizarea procesului educațional în anul de studii 2020-2021. În acest context, considerăm oportun de a menționa două elemente referitor la *specificul intervenției pedagogice la distanță*:

- este important ca modul de realizare a lecțiilor să fie centrat pe formarea de competențe, nu pe conținuturi. Profesorul, împreună cu elevii/ elevele, identifică diferite platforme educaționale online și, în baza unor studii de caz, filmulețe didactice, stimulează reflecția în grup mare, grupuri mici, în perechi sau individual. Nu este încurajată transcrierea de definiții, texte, scrierea de referate și transmiterea acestora cadrului didactic pentru a le verifica;
- în cazul în care unii elevi/ eleve nu pot participa în activitatea de învățare online sincron/asincron, cadrul didactic ia legătura cu elevul/eleva, direct sau prin intermediul dirigintelui, reprezentantului legal al copilului, și propune sarcini de învățare individuală. De exemplu, o fișă de lucru în care se propune să reflecteze în baza unei imagini sau a unui studiu de caz, răspunzând în scris, prin desen sau altă formă de exprimare potrivită pentru elev/ elevă.

Prin urmare, cadrul didactic, decide împreună cu elevii/ elevele, asupra tehnologiilor și instrumentelor Google pentru Educație, din pachetul G Suite, care facilitează interacțiunea participanților în procesul de studiu, inclusiv la distanță, și asigură o platformă securizată și

eficientă, prin Google Classroom (interacțiunea între profesori și elevi), Google Meet (organizarea lecțiilor video online), Google Drive (stocarea materialelor pe Cloud și colaborare), Google Sites (organizarea și prezentarea temelor), precum și alte aplicații utile, care dezvoltă competențele digitale.

Indiferent de mediul sau forma de organizare a procesului educațional, cadrul didactic are responsabilitatea:

- de a asigura un mediu respectuos, sigur și incluziv, unde elevii/elevele sunt liberi să experimenteze și să greșească și care susține elevii/elevele în procesul lor individual de învățare;
- de a decide asupra timpului și formei temei pentru acasă, care are ca obiectiv continuarea reflecțiilor în alte contexte de viață decât cel școlar (nu scrierea de referate, reproducere de noțiuni/ texte sau elaborarea de produse într-un mod mecanic). Cadrul didactic face înscrieri în catalog, la rubrica „Sarcini de învățare”, doar atunci când aceasta este planificată;
- de a decide, după consultarea elevilor/ elevelor, modalitatea de utilizare a manualului școlar ca fiind una din resursele didactice și care nu este obligatorie. Cadrul didactic, împreună cu administrația, decid unde se păstrează manualele (clasa de studii, biblioteca școlii etc.).

b. Evaluarea rezultatelor învățării

În atenția comunității educaționale din instituțiile de învățământ general:

- ✓ Evaluarea la disciplina *Educație civică* (clasele VIII-IX) se realizează prin note;
- ✓ Evaluarea la disciplina *Educație pentru societate* (clasele V-VII și X-XII-a) se realizează prin descriptorii, în conformitate cu *Metodologia de evaluare prin descriptorii la Educația pentru societate*;
- ✓ Registrul asociat a fost exclus. Rezultatele evaluării competențelor elevilor se înregistrează în catalogul clasei (conform pct. 31-38 din Metodologie).

Reflecțiile reprezintă surse foarte importante de informații pentru evaluare, evaluare reciprocă, autoevaluare. Astfel, se recomandă trei niveluri, diferite și complementare, de reflecție incluse în proces:

- ✓ reflecția de la finalul diferitelor activități de învățare la fiecare etapă a lecției;
- ✓ lecția de reflecție de la finalul unității de învățare, în cadrul căreia elevii conștientizează și exprimă ceea ce au învățat în cadrul setului de lecții respectiv;
- ✓ lecția de reflecție la final de an școlar, ce permite o reamintire a întregii experiențe de învățare și conștientizare a competențelor dezvoltate, cu accent pe articularea între diferite unități de învățare.

O parte esențială a procesului de formare a competențelor la elevi/eleve rezultă din implicarea acestora în evaluarea propriilor achiziții și reflecția asupra feedbackului solicitat și primit. Până sau/și după consemnarea numărului unui descriptor în catalogul școlar, cadrul didactic oferă feedback comportamental elevului/elevei, conform cerințelor stipulate în metodologie. Recomandări specifice privind solicitarea, oferirea și primirea feedback-ului sunt formulate în anexă.

III. Cooperarea instituției de învățământ cu Centrul de tineret în procesul de formare a competențelor pentru cultură democratică

Centrul de tineret reprezintă un complex de servicii/programe comunitare, adresate tuturor grupurilor de adolescenți și tineri, având misiunea de a le asigura informarea, orientarea, consilierea, educarea și organizarea timpului liber.

În scopul realizării unei cooperări autentice, etice și durabile, care să contribuie la formarea competențelor pentru cultură democratică și, în consecință, la integrarea socială și profesională a adolescenților, partenerii implicați în acest proces se ghidează de recomandările ce urmează.

Organul local de specialitate în domeniul învățământului:

- ✓ Facilitează conexiunea/ comunicarea între instituțiile de învățământ, centrul de tineret și alte instituții/ organizații;
- ✓ Încurajează o diversitate largă de activități de învățare, inclusiv la distanță, cu implicarea profesorilor și elevilor din diferite instituții de învățământ și a angajaților centrului de tineret și, după caz, a altor specialiști/ experți;
- ✓ Oferă suport metodologic partenerilor în adaptarea demersului educațional la tipul și forma de cooperare aleasă și încurajează împărtășirea bunelor practici și a provocărilor în acest proces.

Administrația instituției de învățământ:

- ✓ Susține parteneriatele instituției de învățământ cu profesorii și elevii din alte instituții de învățământ, centre de tineret, precum și cu organizații/ grupuri de inițiativă care pot contribui la formarea competențelor specifice disciplinei.
- ✓ Facilitează accesul anagajaților centrului de tineret în instituție, informându-i despre Politica de protecție a copilului și actele reglatorii referitor la organizarea procesului educațional;
- ✓ Asigură condițiile și resursele necesare pentru desfășurarea orelor, inclusiv deplasarea/transportarea elevilor la centrul de tineret sau într-o altă locație, dacă aceasta este planificată.

Cadrul didactic și specialistul în lucrul de tineret:

Etapă	Rolul cadrului didactic	Rolul specialistului în lucrul de tineret
Proiectarea demersului didactic	<ul style="list-style-type: none"> - Să implice elevii, angajații centrului de tineret și alți parteneri în proiectarea de lungă durată; - Să informeze toții elevii/ elevele despre conținutul planului de lungă durată pentru a le permite; - Să ia decizii informate și asumate despre modalitatea de realizare a sarcinilor de învățare, de exemplu, la centru de tineret (i); - Să identifice resursele personale și cele externe pentru realizarea sarcinilor de învățare (ii); - Să planifice eficient procesul de învățare autonomă (iii). 	<ul style="list-style-type: none"> - Să identifice cele mai relevante programe și activități ale Centrului de tineret care pot contribui la dezvoltarea competențelor pentru cultură democratică; -Să participe la proiectarea de lungă durată și să includă activitățile comune în Planul anual de acțiuni al Centrului de tineret; -Să consulte/informeze tinerii despre activitățile comune planificate; -Să pună la dispoziție resursele disponibile, inclusiv spațiile și echipamentele; -Să creeze un mediu prietenos, participativ, inclusiv în procesul de

		identificare a problemelor și de proiectare a activităților comune.
Realizarea demersului didactic	<p>-Să faciliteze, împreună cu angajații centrului de tineret, demersul didactic pentru unitățile de conținut realizate în comun.</p> <p>-Să ofere spațiu pentru specialiștii invitați, relevanți pentru teme discutate (de exemplu: lucrători de tineret, reprezentanți ai ONG-urilor etc.).</p> <p>-Să asigure un mediu educațional respectuos, incluziv și sigur de învățare de la egal la egal prin implicarea voluntarilor de la centrul de tineret sau alte organizații/ instituții.</p> <p>-Să încurajeze explorarea/ cartografierea continuă de către elevi a serviciilor din comunitate adresate adolescenților și tinerilor.</p>	<p>-Să co-faciliteze activitățile comune, utilizând metodele de învățare nonformală;</p> <p>-Să ofere suport în realizarea activităților de învățare bazate pe proiect.</p> <p>-Să faciliteze implicarea voluntarilor din Centrul de tineret în realizarea activităților de învățare.</p> <p>-Să asigure conexiunea cu structurile neformale de tineret (consiliile locale ale tinerilor, senatele studentești, grupurile de inițiativă ale tinerilor) în cartografierea serviciilor comunitare pentru tineri, precum și în realizarea acțiunilor comune.</p>
Evaluarea și înregistrarea rezultatelor învățării	<p>-Să comunice lucrătorilor de tineret specificul evaluării demersului didactic la disciplină.</p> <p>-Să ia în considerare dovezile care demonstrează manifestarea descriptorilor de competență la disciplină, oferite de către angajații centrului de tineret.</p> <p>-Să reflecteze, împreună cu angajații centrului de tineret, asupra competențelor achiziționate în procesele/ activitățile comune.</p>	<p>-Să monitorizeze progresele înregistrate de tineri în cadrul activităților/ proceselor de învățare realizate.</p> <p>-Să aplice diferite instrumente de conștientizare de către tineri a competențelor dobândite în cadrul activității de tineret.</p> <p>- Să confirme prin documente, dacă este cazul, competențele dobândite de către tineri în cadrul activității de tineret (de exemplu, certificat de participare, carnet de voluntar, contract de voluntariat etc.).</p>

IV. Reflecții critice asupra propriilor acțiuni și experiențe

„Nu este suficient să aveți o experiență pentru a învăța. Fără a reflecta asupra acestei experiențe, ea poate fi uitată rapid sau potențialul de învățare poate fi pierdut. Din sentimentele și gândurile care apar din această reflecție se pot produce conștientizări sau concepte. Și aceste conștientizări permit o abordare eficientă a noilor situații.” (Gibbs, 1988)

Pornind de la această premisă, considerăm important ca profesorul, individual sau/și în colaborare cu alți colegi, la fiecare etapă a demersului educațional, precum și la finalul unui ciclu, de exemplu, unitate de învățare sau la final de an, să-și ofere spațiu și timp pentru a reflecta, permițându-vă să învățați și să planificați lucrurile care au mers bine sau nu au mers bine.

Cele patru F-uri de revizuire activă este un cadru conceput de către dr. Roger Greenaway, un expert în formarea profesorilor și facilitatorilor. Lucrând cu cele patru niveluri ale acestui model, veți examina critic situația pe care doriți să o analizați și să o reflectați, în timp ce vă veți gândi cum să folosiți ceea ce ați învățat în viitor. Cele patru F-uri (traducere din engleză) sunt:

- . *Facts/ Fapte*: O relatare obiectivă a celor întâmplate
- . *Feelings/ Sentimente*: Reacțiile emoționale la situație
- . *Findings/ Constatări*: Învățarea concretă pe care o puteți prelua din această situație
- . *Future/ Viitor*: Structurarea celor învățate astfel încât să le puteți folosi în viitor.

Fapte (Facts) Primul F reprezintă fapte dure/ obiective. Aici puteți examina succesiunea evenimentelor și a momentelor cheie. Dacă lucrați prin intermediul modelului cu alte persoane, poate fi interesant să vedeți dacă sunteți de acord cu faptele. Fiți conștient că faptele nu se transformă în opinii, de exemplu „X a greșit”, mai degrabă spuneți „X a făcut acest lucru și a avut acest efect”. Întrebări utile:

- . *Realizați un scurt raport de știri care să cuprindă: Ce? Cine? Unde? Când? [Păstrați întrebările De ce? și Cum? pentru „Constatări (Findings)”].*
- . *S-a întâmplat ceva neașteptat? Careva surprize?*
- . *S-a întâmplat ceva foarte previzibil?*
- . *Ce a fost cel mai memorabil/ diferit/ interesant?*
- . *Care au fost momentele de cotitură sau momentele critice?*
- . *Ce sa întâmplat ulterior? Ce s-a întâmplat anterior?*
- . *Ce a influențat cel mai mult atitudinea și comportamentul dvs.?*
- . *Ce nu s-a întâmplat din ceea ce ați crezut/ sperat că se va întâmpla?*

Sentimente (Feelings) La acest nivel puteți descrie sentimentele dintr-o situație. Sentimentele vă pot ghida către înțelegerea completă a situației și astfel învățarea dvs. este mai bine fundamentată în experiență.

Este posibil să începeți greșit evaluarea și judecarea în această secțiune, însă încercați să rămâneți cu sentimentele voastre. Fiți prudent că nu folosiți „eu am simțit” ca o judecată, de exemplu „am simțit că au greșit” sau „sentimentul meu era că a fost o alegere bună”. Aceasta din urmă poate fi reformulată ca „M-am simțit încrezător în timp ce făceam alegerea”. Întrebări utile:

- . *Care sunt sentimentele pe care le-ați trăit?*
- . *În ce moment v-ați simțit cel mai mult sau cel mai puțin implicat?*
- . *Ce alte sentimente au fost prezente în situație?*
- . *În ce moment ați fost cel mai conștient de controlul/ exprimarea sentimentelor dvs?*
- . *Care sunt succesele și insuccesele dvs.?*

Constatări (Findings) La acest nivel puteți începe să cercetați și să interpretați situația pentru a găsi sens și a face judecăți. Principalele întrebări sunt „cum” și „de ce”. Întrebări utile:

- . *De ce ... a funcționat sau nu a funcționat? ... ați luat acest rol? ... ați făcut într-adevăr ceea ce ați făcut? ... nu ați făcut altceva? etc.*
- . *Cum ... sentimentele dvs. au influențat ceea ce ați spus și ați făcut? ... ați obținut rezultatul dorit prin ceea ce s-a întâmplat? etc.*
- . *Au existat oportunități sau regrete ratate?*
- . *Ce v-ar plăcea să fi făcut altfel / mai mult / mai puțin?*
- . *Ce a fost cel mai puțin / cel mai puțin valoros?*

- . *A existat vre-un feedback / evaluare?*
- . *Ce ați aflat?*

Viitor (Future) La acest nivel luați în considerare constatările și modul de implementare ale acestora pe viitor. Întrebări utile:

- . *Cum vă imaginați folosind ceea ce ați învățat?*
- . *Ce s-a schimbat deja?*
- . *Ce alegeri aveți?*
- . *Cum vi se pare să folosiți constatările?*
- . *Ce plan puteți face pentru viitor?*

V. Asigurarea didactică la disciplină

În anul curent de studii, în vederea organizării procesului educațional la disciplină, se recomandă următoarele resurse didactice:

Ghidul profesorului la Educație pentru societate, clasa a V-a, MECC, Consiliul Europei, 2020

Ghidul profesorului la Educație pentru societate, clasa a VI-a, MECC, Consiliul Europei, 2020

Ghidul profesorului la Educație pentru societate, clasa a X-a, MECC, Consiliul Europei, 2020

Ghidul profesorului la Educație pentru societate, clasa a XI-a, MECC, Consiliul Europei, 2020

Educație pentru societate, manual pentru clasele V-VI, autori Adrian Dolghi, Alina Felea, Chișinău, 2019, ÎS FEP „Tipografia Centrală”

Гражданское воспитание, учебник для V-VI классов, авторы Адриан Долги, Алина Фелея, Кишинев, 2019, «Центральная типография»

Educație pentru societate, manual pentru clasele X-XI, Autori Ana Barbu, Ortansa Moise, Elena Lucia Balan, Adriana – Nicoleta Sora, Dorina Chirișescu, Cristina- Florentina Ștefan, Chișinău, 2019, Editura „ Litera”

Гражданское воспитание, учебник для X-XI классов, авторы Ана Барбу, Ортанса Моиз, Елена Люсия Балан, Адриана – Николета Сора, Дорина Чириеску, Кристина-Флорентина Штефан, Кишинев, 2019, издательство «Литера»

Cadrul de Referință al Competențelor pentru o cultură democratică, 3 volume, Consiliul Europei, 2018, www.coe.int/competences

Educație pentru democrație. Volumul I, Autori: Rolf Gollob, Peter Krapf, W. Weidinger. Consiliul Europei, 2010

A crește în democrație, Planuri de lecție pentru învățământul primar privind educație pentru cetățenie democratică și pentru drepturile omului. Volumul II, Autori: Rolf Gollob, Peter Krapf, Wiltrud Weidinger. Consiliul Europei, 2010

A trăi în democrație. Planuri de lecții în domeniul ECD/EDO pentru nivelul secundar inferior, Volumul III, Editate de Rolf Gollob și Peter Krapf. Autori: Rolf Gollob, Peter Krapf, Don Rowe, W. Taelman. Consiliul Europei, 2010

Participarea la democrație. Planuri de lecție privind educație pentru cetățenie democratică și pentru drepturile omului pentru învățământul secundar superior, Volumul IV. Autori: R. Gollob, Peter Krapf, Consiliul Europei, 2010

Explorarea Drepturilor Copiilor, Activități didactice pentru clasele I-IX, Volumul V, Autori: Rolf Gollob, Peter Krapf, Wiltrud Weidinger. Consiliul Europei, 2010

Predarea democrației. O colecție de modele de educație pentru cetățenie democratică și pentru drepturile omului, Volumul VI, Autori: R. Gollob și P. Krapf. Consiliul Europei, 2010.

Corina LUNGU, *consultant principal, Direcția învățământ general, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, grad didactic superior*

Olga ELPUJAN, *profesoară de Educație pentru societate, Liceul Teoretic Republican „Ion Creangă”, mun. Bălți, grad didactic superior*

Natalia CEBOTAR, *profesoară de Istorie și Educație pentru societate, Gimnaziul Sîrcova, raionul Rezina, grad didactic superior*

Iosif MOLDOVANU, *consultant-facilitator, Centrul de Informare și Documentare privind Drepturile Copilului (CIDDC)*